

Høringsnotat på udkast til Miljøtilstand.nu 2019

Dette høringsnotat indeholder sammenfatning af, og Miljøstyrelsens bemærkninger til, indkommende hørings svar. Miljøstyrelsen har i sin behandling taget udgangspunkt i at holde informationerne i et enkelt og nemt tilgængeligt sprog, og i et omfang som er passende til det digitale format.

Høringsproces

Miljøstyrelsen har afholdt høring på Miljøtilstand.nu (tidl. miljøtilstandsrapport) i 4 uger fra d. 2. september - d. 30. september 2019. Der er indkommet 16 hørings svar fra følgende organisationer:

- 3F
- Bæredygtigt Landbrug
- Danmarks Jægerforbund
- Danmarks Naturfredningsforening
- Dansk Arbejdsgiverforening
- Danske Regioner
- Dansk Planteværn
- DANVA
- Erhvervsstyrelsen
- Energistyrelsen
- Friluftsrådet
- GEUS
- Grønlands Hjemmestyre – departement for fiskeri, fangst og landbrug
- Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen
- Landbrug & Fødevarer
- Naturstyrelsen
- Ældre Sagen.

Overordnede bemærkninger til Miljøtilstand.nu

• Miljøtilstand.nu som nyt digitalt koncept

Ingen hørings svar finder det problematisk med et nyt digitalt koncept for miljøtilstandsrapportering. Derimod ser 3F, Landbrug & Fødevarer, Grønlands hjemmestyre – departement for fiskeri, fangst og landbrug, Dansk Planteværn, Danmarks Naturfredningsforening, Friluftsrådet og Danmarks Jægerforbund ingen problemer i, at miljøtilstandsrapporten udskiftes med det digitale koncept og/eller bifalder det nye digitale format og det forøgede tilgængelighed for informationer for en bredere målgruppe.

- **Design, sprog og brugervenlighed af Miljøtilstand.nu**

Danske Regioner, Landbrug og Fødevarer, Naturstyrelsen, Danmarks Naturfredningsforening og Friluftsrådet finder at hjemmesiden er flot og/eller let forståelig og/eller objektiv og troværdig og/eller overskuelig/brugbar.

Bæredygtigt Landbrug finder, at portalen er negativt ladet over for det konventionelle landbrug, og at portalen på flere punkter ikke er objektiv og faglig korrekt.

Danmarks Jægerforbund mener ikke, at øget tilgængelighed skal være lig med faldende kvalitet og oplever, at data og informationer er udeladt. Danmarks Jægerforbund mener, at webversionen øger muligheden for at inddrage flere data.

Danmarks Naturfredningsforening mener, at et overblik over indikatorer på de enkelte temaer på forsiden ville lette navigationen og overblikket.

Friluftsrådet ønsker information om, hvornår næste opdatering forventes på temsiderne. Danmarks Naturfredningsforening anbefaler markering af, hvornår nye data forventes og/eller den efterfølgende opdatering af portalen forventes. Dansk Planteværn finder det formålstjenstligt, hvis der er mulighed for at kunne adviseres om nye opdateringer via tilmelding til abonnementsordning.

Miljøstyrelsens behandling:

Miljøstyrelsen finder det hensigtsmæssigt, at det er så nemt som muligt at finde den ønskede information og vil arbejde på at få information om temaernes indikatorer ind på forsiden.

Miljøstyrelsen har ved overgangen til det nye format taget udgangspunkt i et basissæt af indikatorer, som vil blive udbygget over tid. De indikatorer som tilføjes skal leve op til en række kvalitetskrav for indikatorer omkring bl.a. repræsentativitet, validitet og bred accept og så skal der være tilstrækkeligt lange tidsserier til at indikatoren beskriver en udvikling for et område over tid.

Temasiderne indeholder mere overordnet information om de indikatorer der indgår i temaet og opdateres kun i det omfang ændringer i temaets indikatorer foranlediger nødvendige justeringer. Det kan dermed ikke forudsiges, hvornår den næste opdatering vil ske af en temaside, da det afhænger af og om opdateringer på indikatorsider giver anledning til en justering. Det er markeret nederst på hver indikatorsiden, hvornår siden sidst er opdateret og det kan af figurerne aflæses, hvor hyppigt der kommer nye data.

Miljøstyrelsen vil sikre, at der kan udvikles mulighed for abonnement på Miljøtilstand.nu, så man adviseres om nye opdateringer.

- **Fremtidig udbygning af indikatorer på Miljøtilstand.nu**

Danske Regioner peger på Miljøagenturets 122 indikatorer, som samtidig giver en mulighed for at vise sammenhæng mellem dansk og europæisk miljøtilstand og ønsker, at der udvikles en indikator for arbejdet med forurenende grunde.

Landbrug & Fødevarer opfordrer til, at der findes et format for, hvordan man fremadrettet vil sikre inddragelse af relevante interessenter ved opdateringer eller andre større ændringer af portalen.

Danmarks Naturfredningsforening tager til efterretning, at antallet af indikatorer vil blive øget. Foreningen ser gerne mere end én indikator for hvert emne, da de finder den nuværende belysning af emnerne uhomogen, og ønsker indikatorer med tidsserier/trends, så man kan følge udviklingen over

tid (10 år). Herudover ønsket en opretholdelse af temaet om tværgående miljøpolitiske temaer samt en udbygning af en sammenfattende status på økosystemernes evne til at yde økosystemtjenester.

Danmarks Jægerforbund, Danmarks Naturfredningsforening, Friluftsrådet, GEUS og Landbrug & Fødevarer har specifikke ønsker til flere indikatorer på Miljøtilstand.nu. Disse indikatorer er nævnt i afsnittet med bemærkninger til de enkelte temaer/indikatorer.

Miljøstyrelsens behandling:

Miljøstyrelsen vil udbygge Miljøtilstand.nu med nye indikatorer over tid. Indikatorer der lever op til kravene om relevans, forståelighed, bredt accepteret (gerne internationalt), repræsentative, robusthed og sammenlignelige. Miljøstyrelsen tilstræber at indarbejde indikatorer med lange tidsserier, så der kan vises en udvikling over tid. På nogle områder indsamles der dog nye data med lange mellemrum, så man trods lange tidsserier, kun har få målepunkter.

- **Andre kommentarer af mere overordnet karakter**

Danmarks Naturfredning og Friluftsrådet ønsker tydeligere sammenhæng mellem definition, mål og indikatorer f.eks. ved at indsætte mål på graf/diagram, så det nemmere kan aflæses, om vi er tæt eller langt fra målet. Det kan f.eks. være svært at vide, om 4 eller 5 m³ dødt ved pr. Ha er godt eller dårligt, eller om ministeriet mener, at Danmark er tættere på/længere fra de fastsatte mål for Natura 2000 på nationalt niveau. Der er også ønske om konkret stillingstagen til, hvorvidt tilstanden er forbedret eller forværret i forhold til fastsatte mål.

Miljøstyrelsens behandling:

Miljøstyrelsen vil undersøge, hvorvidt det kan lade sig gøre at være tydeligere omkring mål i forhold til grafer/illustrationer. I den, af Miljø- og Fødevareministeriets udarbejdede miljøpolitiske redegørelse, fremstilles de politiske initiativer, som skal tjene til at forandre tilstanden.

Danmarks Naturfredningsforening anbefaler, at platformen henviser til de tidligere tilstandsrapporteringer med afsnitshenvisninger, således at man for hver indikator, kan finde oplysninger fra den foregående status. Og at der udarbejdes en sammenfatning/konklusioner for status, som er et (låst) dokument, der laves hvert 4. år.

Miljøstyrelsens behandling:

På Miljøstyrelsens hjemmeside henvises via links til både de seneste års miljøtilstandsrapporter- samt miljøpolitiske redegørelser: <https://mst.dk/erhverv/groen-virksomhed/miljoetilstandsrapporter/> På Miljøtilstand.nu vil status opdateres, når der kommer nye data. Man kan også udtrække data for hver indikator som excel-fil indeholdende både nye og tidligere data.

Det har været hensigten at der udarbejdes en skriftlig ”status quo” rapport om miljøtilstand hvert 4. år, som trækker på informationerne fra Miljøtilstand.nu, men det vurderes pt., hvorvidt det skriftlige format for fagteknisk tilstandsrapportering ikke alt for hurtigt bliver forældet.

Danmarks Jægerforbund ønsker, at undersiderne (indikatorsiderne) åbnes i ny fane, da man ellers mister overblikket. Danmarks Jægerforbund vil foreslå, at der henvises med links til alle bagvedliggende data og rapporter på en ensartet måde.

Miljøstyrelsens behandling:

Miljøtilstand.nu er opbygget på sådan en måde, at undersider samt links inden for Miljøtilstand.nu åbner inden for samme ramme, da der er tale om interne henvisninger. Dette er også reglen jævnfør

webtilgængelighedskravene. Det er rigtigt, at man kan miste overblik over indikatorer, når man er på temaniveau. Der arbejdes derfor på at finde en løsning på dette uden bl.a. at bryde struktur samt tilgængelighedsregler.

Miljøstyrelsen finder, at der er henvist korrekt til alle bagvedliggende data og rapporter, men vil gennemgå Miljøtilstand.nu for at tjekke, om henvisningerne kan gøres endnu mere konsistent. Da det er en stor portal er det nødvendigt med krydshenvisninger til andre indikatorer på portalen.

Bemærkninger til temaer/indikatorer på Miljøtilstand.nu

Tema	Tekst	Høringssvar	Miljøstyrelsens behandling
Areal-anvendelse	<p>"Økologiske landbrug må kun anvende ganske få bekæmpelsesmidler og har en lavere kvælstofudledning. Derfor har de hæ en række positive miljø- og natureffekter."</p> <p>"Du kan læse mere om udfordringerne og mulige løsninger for fremtidens arealplanlægning i rapporten "Prioritering af Danmarks areal i fremtiden (PDF)"</p> <p>Indikator: Omfanget af økologisk landbrug</p> <p>"Økologisk landbrug har positiv indflydelse på miljø, natur og biodiversitet sammenlignet med konventionel produktion. I gennemsnit er der 30 % flere vilde plante- og dyrearter i</p>	<p>Landbrug & Fødevarer: Det fremgår at økologisk landbrug har positiv indflydelse på miljø, natur og biodiversitet sammenlignet med konventionel landbrug. Det er ikke altid tilfældet og udsagnet bør modificeres.</p> <p>Bæredygtigt Landbrug: Det er forkert, når det påstås, at økologisk landbrug har lavere udledning af kvælstof.</p> <p>Mener ikke der er et problem med nedsivning til grundvandet af nutidens lovlige anvendelse af pesticider.</p>	<p>Miljøstyrelsen vil justere udsagnet til: "Økologiske landbrug må kun anvende ganske få bekæmpelsesmidler pesticider og har, afhængig af jordbund, ofte en lavere kvælstofudledning. Derfor har de som oftest hæ en række positive miljø- og natureffekter."</p> <p>Miljøstyrelsen vil ensrette udtrykket for pesticid/bekæmpelsesmiddel, så der anvendes samme udtryk på hele portalen.</p> <p>Indikatoren i Miljøtilstand.nu forholder sig ikke til fund af lovlige pesticider. Pesticidgodkendelsesordningen sikrer, sammen med de konkrete undersøgelser på VAP-marker (VAP: Varslingsprogram for udvaskning af pesticider til grundvandet), generelt mod udvaskning af pesticider på de fleste jordtyper, men ikke på de mest følsomme jordtyper, hvor der derfor potentielt er en risiko. Desuden håndteres de særlige hydrogeologiske forhold, der kan være gældende i BNBO, ikke på VAP-markerne, hvorfor godkendelsesordningen ikke generelt sikrer mod forurening i alle BNBO.</p> <p>Miljøstyrelsen fastholder henvisningen til rapporten: "Prioritering af Danmarks areal i fremtiden", da den opsamler en debat, som fra</p>

	<p>levestederne tæt på markerne i forhold til konventionel produktion. Det skyldes bl.a., at økologerne kun må anvende få pesticider, og at de har en lavere kvælstofudledning.”</p>	<p>Energistyrelsen: Mener at det kvantitative målbare datagrundlag er sparsomt i rapporten: ”Prioritering af Danmarks areal i fremtiden” og koblingen til temaet er uklart.</p>	<p>2014-2017 har involveret mange forskellige aktører, og som har omfattet prioriteringer og muligheder i det åbne land. Projektet har inddraget borgere, eksperter, interessenter og lokal-, regional- og folketingspolitikere. Projektet er fulgt af en styregruppe bestående af Landbrug & Fødevarer, Danmarks Naturfredningsforening, Realdania, Københavns Universitet og landdistrikternes Fællesråd, samt et fremtidspanel bestående af politikere fra alle Folketingets partier.</p>
	<p>Indikator: Udvikling i arealanvendelse</p> <p>”I Danmark optager landbruget mere end 60 pct. af det samlede landareal. Samtidig er Danmark tæt befolket. Det giver store udfordringer, når arealerne skal planlægges og forvaltes på en måde, som tilgodeser de forskellige hensyn til landskab, natur, miljø, ny infrastruktur og byudvikling.”</p>	<p>Bæredygtigt Landbrug: Finder det besynderligt, at udviklingen kun ses fra 2011 og 2016 og at landbrug ikke er taget med i opremsningen af de hensyn, der skal tages ved planlægning og forvaltning. I forhold til udvikling, er et cirkeldiagram ikke optimalt.</p> <p>Danmarks Naturfredningsforening: Mangler henvisning til skovstatistikken og en kommentering på 17% målet fra biodiversitetskonventionen under ”hvad er status?”</p>	<p>Miljøstyrelsen justerer til, så teksten ikke misforstås: ”I Danmark optager landbruget mere end 60 pct. af det samlede landareal. Samtidig er Danmark tæt befolket. Det giver store udfordringer, når arealerne skal planlægges og forvaltes på en måde, som <i>også</i> tilgodeser de forskellige hensyn til landskab, natur, miljø, ny infrastruktur og byudvikling.”</p> <p>Miljøstyrelsens kommentar vedr. cirkeldiagram: Indikatoren er fra Danmarks statistik og der findes kun de to målinger i den tidsserie. Det kan man se, hvis man følger kildehenvisningen på figuren Det er derfor der er valgt et cirkeldiagram som illustration. Som tidsserien udbygges over tid og der kommer flere målepunkter til, kan illustrationen ændres til søjlediagram eller lign. Serien er valgt, fordi det er hensigtsmæssigt at kunne vurdere de forskellige arealtypers størrelse over tid.</p> <p>Miljøstyrelsen indsætter link til Danmarks skovstatistik i faktaboksen om Danmarks Skovareal.</p>

	<p>Indikator: Friluftsliv i Danmark</p>	<p>Friluftsrådet: Mener, at de data som indgår i de to udvalgte indikatorer til demonstration af udviklingen af friluftsliv i Danmark er et spinkelt grundlag at vurdere friluftslivets tilstand og udvikling på baggrund af. Friluftsrådet opfordrer til om der kan udvikles en mere retvisende indikator for friluftsliv i Danmark med målingen på f.eks. adgang til arealer, rekreativ anvendelse, stier/faciliteter og brugerkendskab.</p> <p>Naturstyrelsen: Henviser til der i Miljøtilstand.nu ikke er angivet konkrete mål for befolkningens friluftsliv, og at det ikke harmonerer med den nuværende miljøministers tilkendegivelser. anbefaler en henvisning til ”Danmarks første nationale friluftspolitik 2012-2015” og at målet modificeres. Citaterne er fra den i juni 2019 afgåede VLAK-regeringsgrundlag.</p>	<p>Miljøstyrelsen vil overveje Friluftsrådets ønske om at udvikle en mere repræsentativ indikator for friluftsliv i styrelsens fremtidige udbygning af Miljøtilstand.nu.</p> <p>Miljøstyrelsen vil i afsnittet ”hvad er målet?” indarbejde link til Danmarks nationale friluftspolitik: https://mst.dk/friluftsliv/friluftspolitik/.</p> <p><i>”Danmark har ikke konkrete målsætninger for befolkningens friluftsliv, men Danmarks første Nationale friluftspolitik fra 2015 sætter en retning for samarbejdet mellem borgere, myndigheder, organisationer, fonde og virksomheder på friluftsområdet”.</i></p>
--	---	--	--

Tema	Tekst	Høringssvar	Miljøstyrelsens behandling
Vandforsyning	<p><i>”Nitratinholdet i den iltholdige del af grundvandet har i de seneste 10 års overvågning gennemsnitlig varieret omkring et kvalitetskravet på 50 mg/l”</i></p>	<p>DANVA: Ønsker overskriften ændret til Drikkevand- og Spildevand eller variationer heraf. Alternativt trække spildevand ud i eget eller andet tema f.eks. temaet Vandmiljø.</p> <p>Ønsker indikator vedr. vand- og spildevandsselskabernes indsats over for klimaforandringer.</p> <p>GEUS: Foreslår sætningen slettet, da den øvrige del af afsnittet omhandler drikkevand- og grundvandsressourcen generelt.</p> <p>Bæredygtigt Landbrug: Den iltholdige del af grundvandet er ikke relevant i forhold til kvalitetskravet.</p> <p>Det bør til gengæld nævnes, at udledningen af urensset spildevand fra regnbetinget overløb har været stærkt undervurderet.</p>	<p>Miljøstyrelsen har været igennem mange overvejelser i forhold til overskriften, og mener at den nuværende dækker området godt.</p> <p>Miljøstyrelsen vil overveje DANVAs ønske i styrelsens fremtidige udbygning af Miljøtilstand.nu</p> <p>Miljøstyrelsen vil fjerne følgende sætning: <i>”Nitratinholdet i den iltholdige del af grundvandet har i de seneste 10 års overvågning gennemsnitlig varieret omkring et kvalitetskravet på 50 mg/l”</i></p> <p>Miljøstyrelsen udarbejder årligt opgørelser af udledningen fra punktkilder i DK, herunder regnbetingede overløb. Opgørelsen for regnbetingede overløb bygger på indberetning fra kommuner og forsyninger og afrapporteres i punktkilderrapporten.</p>
	Indikator: Nitrat i grundvandet	DANVA: Det er korrekt, at de fleste indvindingsboringer har et	Miljøstyrelsen justerer etikettens tekst til:

	<p>Fra etiket under overskrift: <i>"..., så det grundvand som indvindes til drikkevand generelt lever op til kvalitetskravet."</i></p> <p>Figur 2: Grundvandets strømningmønster</p>	<p>indhold under kvalitetskravet, men det bør pointeres, at det skyldes, at man i stor stil har lukket borer og indvinder fra større dybde.</p> <p>GEUS: Foreslår sætningen slettet. Den primære årsdag til at vores drikkevand lever op til kvalitetskravet er ikke reduktionen i nitrat. Det skyldes i højere grad, at vandforsyningerne har ændret indvindings-struktur for at undgå grundvand med højt nitratinhold.</p> <p>GEUS: Mener det er misvisende, at figur 2 kun viser indtag i et dybt magasin. På landsplan indvindes meget af vores drikkevand generelt ikke fra "dybe" magasiner.</p>	<p><i>"Nitrat kan være sundhedsskadeligt. Det er derfor uønsket i grundvandet, som vi bl.a. indvinder til drikkevand. Siden 1985 har forskellige reguleringer ført til en generel reduktion i grundvandets indhold af nitrat, så det grundvand som indvindes til drikkevand generelt lever op til kvalitetskravet"</i>.</p> <p>Miljøstyrelsen vil tilføje følgende sætning til figurteksten: <i>"På figuren er vist en indvindings-boring i et dybtliggende magasin, men kunne også været placeret i et grundvandsmagasin højere oppe. Desuden vises og tre monitorings-boringer, som...."</i></p>
	<p>Indikator: Pesticider i grundvandet</p>	<p>DANVA: God opsummering, men det bør anføres, at der fremover vil blive screenet for langt flere stoffer (over 400) og at det kan give anledning til flere fund uden at det nødvendigvis er udtryk for en dårligere vandkvalitet.</p>	<p>Miljøstyrelsen har allerede omtalt at flere fund ikke nødvendigvis er udtryk for dårligere kvalitet i "Hvad er status?", men vælger at tilføje den omfattende screenings forventning til flere fund: <i>"Flere fund de seneste år er ikke nødvendigvis udtryk for en dårligere vandkvalitet, men derimod et udtryk for at vi leder efter og dermed kan finde flere forskellige stoffer. Miljøstyrelsen udfører i efteråret 2019 en omfattende screening af grundvandet for ca. 400 stoffer, og kan derfor gøre flere fund"</i>.</p>

		<p>Danmarks Naturfredningsforening: Henviser til seneste opgørelse fra GEUS, der viser overskridelser i 11,4% i vandværkernes boringer i perioden januar 2018 - marts 2019.</p> <p>Bæredygtigt Landbrug: Ønsker en systematisering af dato og en langvarig statistik på de enkelte pesticider.</p> <p>Mener, at data ikke er repræsentativt for det danske grundvand. GEUS søger bevist efter steder, hvor der kan være noget. Det skal fremgå.</p>	<p>Politiske initiativer og iværksatte handlinger vil også fremgår af dem miljøpolitiske redegørelse, som også udkommer efterår 2019, herunder omtale af tillægsaftalen til pesticidaftalen 2017-20121 med fokus på grundvand.</p> <p>Miljøstyrelsen bemærker, at opgørelsen fra GEUS allerede er en del af de præsenterede data, og man kan finde links til opgørelse under de to tabeller.</p> <p>Miljøstyrelsen præsenterer generelt data, der strækker sig over et helt år. Netop i denne opgørelse har der været tale om flere screeninger og særlige fund på vandværkerne, som har tegnet et andet billede end det sædvanlige. Derfor har Miljøstyrelsen valgt at medtage så mange nye resultater som muligt, hvilket har medført at nogle perioder bliver kortere end de perioder, der normalt anvendes. Herved præsenteres de nyeste data for offentligheden.</p> <p>Miljøstyrelsen anerkender ønsket om lange tidsserier der viser udvikling for enkelte pesticider, og vil fremadrettet arbejde på at efterkomme ønsket.</p> <p>Hvad angår repræsentativitet af de enkelte datakilder omtalt i miljøtilstandsrapporten: GRUMO-data og data fra vandforsyningernes boringskontrol, er nærmere beskrevet den seneste udgave af grundvandsrapporten (1989-2017). Heraf fremgår, at repræsentativiteten af de data, der indgår ved</p>
--	--	---	--

			<p>vurdering af kvaliteten af det danske grundvand ikke enkelt lader sig beskrive. Repræsentativiteten afhænger af det formål, der ligger til grund for datasættens tilvejebringelse. GRUMO har bl.a. til formål at tilvejebringe data som muliggør, at der kan etableres lange tidsserier, så udviklingen i fx pesticidindholdet i grundvandet kan følges. Det medfører, at dataindsamlingen også må ske, hvor der findes pesticider i grundvandet. Vandforsyningerne har til formål at indvinde vand til drikkevandsformål, og dermed tilvejebringes et datagrundlag herfra, der omfatter så få pesticider som muligt. Der henvises i øvrigt til Appendiks 1.3 i GEUS rapport, der kan findes på GEUS hjemmeside: GEUS grundvandsovervågning</p>
	<p>Indikator: Vandindvinding</p> <p>Boksen: Øget bevidsthed om vandforbrug. <i>"I starten af 1980'erne nåede danskerne vandforbrug helt op på 1200 mio. m³/år. Men det er faldet væsentligt siden da."</i></p>	<p>DANVA: Fremhænger, at vandforbruget begyndte at falde i 1987, da vandmiljøplan I blev implementeret.</p>	<p>Miljøstyrelsen vil tilføje følgende: <i>"I starten af 1980'erne nåede danskerne vandforbrug helt op på 1200 mio. m³/år. Men det er faldet væsentligt siden da. Gennem kampagner, debat og omtale i pressen, fik befolkningen mere viden om miljøet. Det gjorde, at bevidstheden om grundvand og drikkevand blev større. Derudover har stigende afgifter på forbrug og afledning af vand haft en præventiv effekt. Disse indsatser markerede – sammen med vedtagelsen af vandmiljøplan I i 1987 og den efterfølgende implementering – en ny fase i dansk vandmiljøpolitik, som var med til at understøtte en positiv udvikling af vandmiljøet i bred forstand.</i></p>
	<p>Indikator: Vandforsyningernes vandtab</p> <p>Læs mere boksen. Figur om vandtab i %</p>	<p>DANVA: Henviser til ny hjemmeside fremfor Vand i tal 2018: udgaven: http://www.danva.dk/vandital</p>	<p>Miljøstyrelsen vil benytte det foreslåede link.</p>

		<p>DANVA: Finder det lidt forvirrende med data fra 2 dataindsamlinger på samme graf og anbefaler man bl.a. forklarer forskellen på 2017 grafen. Teksten under figuren henviser til rød søjle med søjlen er gul. I afsnittet "Hvad er status" henvises der til nedenstående figur, som er anført ovenfor.</p>	<p>Miljøstyrelsen vil uddybe figurteksten om performance benchmarking, så forvirring undgås: <i>Figur 1: Figuren viser vandtab i %. Vandtab er i figuren baseret på to forskellige opgørelser. Vandtab i perioden 2011-2017 er angivet som grønne søjler baseret på DANVA opgørelse, som dækker ca. 52% af det solgte drikkevand i Danmark. Vandtab i 2017 a angivet som rød gul søjle er baseret på Miljøstyrelsens performance benchmarking som dækker 87% af den samlede danske drikkevandsproduktion (Miljøstyrelsens performancebenchmarking omfatter selskaber der leverer mindst 200.000 m³ vand om året.)</i></p> <p>Link til performancebenchmarkingen opdateres: Performancebenchmarking af vandselskaber 2018</p>
	<p>Indikator: Udledning af næringsstoffer og organisk stof fra punktkilder.</p>	<p>DANVA: Der er indsat 2 grafer, der viser udledning af kvælstof og fosfor fra punktkilder. På den ene er RBU orange og på anden er RBU mørkegrøn.</p> <p>Ønsker henvisning til MST performancebenchmarking for nærmere oplysninger om de enkelte spildevandsselskabers udledninger fra overløb fra kloaknette og udledninger fra renseanlæggene.</p>	<p>Miljøstyrelsen vil sikre, at farvekoderne er ens på de to grafer.</p> <p>Miljøstyrelsens indsætter henvisning til den for data relevante performancebenchmarking 2017.</p>

Tema	Tekst	Høringssvar	Miljøstyrelsens behandling
Vandmiljø	Miljøtilstanden i vandmiljøet er siden 80'erne og 90'erne	Landbrug & Fødevarer:	Miljøstyrelsen justerer teksten til: "Miljøtilstanden i vandmiljøet er siden 80'erne og 90'erne forbedret, men er bl.a. stadig udfordret af vandløb, der er blevet

	<p><i>forbedret, men er bl.a. stadig udfordret af vandløb, der er blevet udrettet, søer, der er blevet tørlagt samt landbruget, byer og industrier, som har udledt næringsstoffer og andre miljøfarlige stoffer, der kan skade vandmiljøet.</i></p>	<p>Vil gerne præcisere, at næringsstoffer ikke er et miljøfarligt stof.</p> <p>Synes generelt der er for stor fokus på næringsstoffernes betydning for miljøtilstanden og foreslår mindre ændringer på flere indikatorer i temaet for at tydeliggøre, at der er flere faktorer der påvirker vandmiljøets tilstand.</p> <p>Danmarks Jægerforbund: Vil gerne kunne sammenholde flere indikatorer i temaet med hinanden: ålegræs vs. Transport af kvælstof og fosfor i vandløb og/tilførsel af kvælstof og fosfor til havet fra danske landområder.</p> <p>GEUS: Savner information om fordelingen af hav-bundens sedimenter-/substrattyper og habitattyper med rumlig udbredelse over tid (tilstand over tid).</p>	<p><i>udrettet, søer, der er blevet tørlagt samt landbruget, byer og industrier, som har udledt næringsstoffer og andre miljøfarlige stoffer, der kan skade vandmiljøet”.</i></p> <p>Miljøstyrelsen vil overveje Danmarks Jægerforbunds og GEUS' ønsker om yderligere indikatorer i styrelsens fremtidige udbygning af Miljøtilstand.nu.</p>
--	---	--	---

	<p>Indikator: Smådyrsfaunaen i vandløb</p>	<p>Bærdygtigt landbrug: Ønsker indikatorer om kemisk tilstand, planter og fisk i vandløb. Og anmoder om en redegørelse for, hvor langt Miljøstyrelsens er med at foretage vurderinger af vandløbene for disse parametre.</p>	<p>Miljøstyrelsen vil overveje Bæredygtig landbrugs ønsker om flere indikator for vandløbstilstand i styrelsens fremtidige udbygning af Miljøtilstand.nu.</p> <p>Miljøstyrelsen henviser til oplysninger om NOVANA overvågningen i vandløb, herunder anvendelsen af fisk og planter i tilstandsvurdering af vandløb. Oplysningerne kan findes på Miljøstyrelsens hjemmeside: https://mst.dk/natur-vand/overvaagning-af-vand-og-natur/vandloeb/</p>
	<p>Indikator: Algemængde og sigtddybde i søer</p> <p><i>Hvad handler det om? "Sigtddybden viser, hvor langt lyset kan trænge ned i vandet og har betydning for, hvor dybt undervandsplanter vil kunne vokse".</i></p> <p><i>"Tilførslen af næringsstoffer, særligt fosfor, er den største belastning for søerne i Danmark, da de påvirker mængden af planteplankton (klorofyl) og sigtddybden".</i></p>	<p>Landbrug & Fødevarer: mener der er for ensidigt fokus på næringsstofferne betydning og forslår justeringen til teksten.</p>	<p>Miljøstyrelsen anerkender at andre faktorer end tilførsel af næringsstoffer har betydning for sigtddybden, og justerer teksten herefter: <i>"Tilførslen af Næringsstoffer, særligt fosfor, er den største belastning for søerne i Danmark, da de påvirker mængden af planteplankton (klorofyl) og sigtddybden".</i></p>
	<p>Indikator: Planteplankton i havet</p> <p><i>Hvad er målet?</i></p>	<p>Landbrug & Fødevarer: mener der er for ensidigt fokus på næringsstofferne betydning og forslår justeringen til teksten.</p>	<p>Miljøstyrelsen fastholder de nuværende formuleringer, da de er fagligt korrekte og da det netop er næringsstofferne som er den primære presfaktor for havets miljøtilstand.</p>

	<p><i>"I Danmark er tilførslen af næringsstoffer vurderet som den faktor, der belaster miljøet mest".</i></p> <p><i>Hvad er status?</i> <i>"Klorofylkoncentrationerne i 2017 var på niveau med 2016, og mængden af planktonalger i havmiljøet er dermed generelt steget siden 2012.</i> <i>Koncentrationerne for både fjorde, kystvande og de åbne indre farvande svarede til niveauet i 1990'erne og i 00'erne. Fra midten af 00'erne til 2012 var der en forbedring i miljøtilstanden i de åbne vandmasser.</i></p> <p><i>De forøgede koncentrationer af klorofyl siden 2012-13 bekræfter, at der er en tæt kobling mellem næringsstofftilførsler fra dansk land og havmiljøet"</i></p>	<p>Mener der er en skæv selektion i konklusionerne fra NOVANA, da der udelukkende fokuseres på de punkter, hvor der ikke er fremgang, og at de to seneste års målinger er utilstrækkelige til at fastslå der er tale om en tendens. Derudover henvises til, at NOVANA rapporten fastslår, at der netop ikke er signifikant sammenhæng mellem kvælstoftilførsler og algevækst i fjorde og kystvande, når der ses på data fra 1998 og frem. Den manglende sammenhæng forklares med intern belastning.</p>	
	<p>Indikator: Iltsvind i havet <i>Hvad handler det om?</i> <i>"Plante- og dyrelivet i havet kan kun opretholdes, hvis der er ilt nok i vandet.</i></p>	<p>Landbrug & Fødevarer: Mener det er væsentligt at oplyse, at iltsvind også opstår helt naturligt og forslår tilføjesen:</p>	<p>Miljøstyrelsen: Det fremgår allerede i teksten, at iltsvind også forekommer naturligt.</p> <p><i>"Det er eutrofiering, som skaber grundlaget for iltsvind i et omfang ud over det naturlige, mens det er de vejræssige...."</i></p>

	<p><i>Når der opstår iltsvind, bliver iltkoncentrationen kritisk lav for dyr og planter”.</i></p> <p><i>Hvad handler det om? ”Iltsving opstår, når der bliver brugt mere ilt i bundvandet, end....”</i></p>	<p>”...Iltsvind forekommer naturligt i flere vandområder, men ved eutrofiering øges både udbredelsen og sværhedsgraden af iltsvindet”</p> <p>Mener det er relevant, at tilføje et punkt, der forklarer, at kraftigt blæsevejr giver en opblanding af vandmasserne.</p>	<p>Miljøstyrelsen har allerede omtalt vindforholdenes betydning i Hvad handler det om? Og vælger at uddybe dette: <i>”Iltsvind opstår, når der bliver brugt mere ilt i bundvandet, end der bliver tilført. Vindforholdene kan blande vandet og dermed påvirke iltforholdene i positiv retning”.</i></p>
	<p>Indikator: Ålegræs i vandmiljøet <i>Hvad handler det om? ”Ålegræssets dybdeudbredelse er et mål for forekomsten af ålegræs i kystvandene og en vigtig indikator, når man skal vurdere kystvandenes miljøtilstand. Dybdeudbredelsen er især bestemt af lysforholdene ved bunden. Lysforholdene afgøres blandt andet af mængden af planteplankton i vandet”.</i></p>	<p>Landbrug & Fødevarer: Afsnittet Hvad handler det om? Nævner udelukkende lysforhold som afgørende for ålegræssets udbredelse. Lys er blot en af flere faktorer. I danske fjorde er bundsubstratets beskaffenhed et eksempel på endnu en faktor der kan være stærkt begrænsende for ålegræsset.</p>	<p>Miljøstyrelsens fastholder den nuværende formulering, da det her klart fremgår, at dybdeudbredelsen især er bestemt af lysforholdene ved bunden. Og dermed altså ikke udelukkende.</p>
	<p>Indikator: Transport af kvælstof og fosfor i vandløb</p>	<p>DANVA: Mener der er basis for at konkludere, at tilførslen af kvælstof til vandløb igen er</p>	<p>Miljøstyrelsen anvender samme konklusioner som anført i NOVANA, Vandløb 2017 rapporten.</p>

		svagt stigende efter mange års fald.	
	<p>Indikator: Tilførsel af kvælstof og fosfor til havet fra danske landområder</p> <p><i>Hvad handler det om?</i></p>	<p>Landbrug & Fødevarer: Ønske om at nævne klimaændringer blandt de faktorer som har betydning for marine vandområders tilstand.</p> <p>Forslag til at udelade figur 1, da informationerne fremgår af figur 2B</p> <p>DANVA: Mener der er basis for også i forhold til havet at konkludere, at tilførslen af kvælstof til vandløb igen er svagt stigende efter mange års fald.</p>	<p>Miljøstyrelsen medtager klimaforandringer i opremsningen af andre presfaktorer for tilstanden i marine områder: <i>”Marine områder er også presset af andre faktorer som kan have betydning for tilstanden f.eks. fiskeri, råstofindvinding, klapning, klimaforandringer, invasive arter m.m.”</i></p> <p>Miljøstyrelsen fastholder begge figurer, da figur 1 viser den totale kvælstoftilførsel, mens figur 2B viser den normaliserede kvælstoftilførsel, og det er i teksten uddybet, hvori forskellen består.</p> <p>Miljøstyrelsen anvender samme konklusioner som anført i NOVANA, Vandløb 2017 rapporten.</p>

Tema	Tekst	Høringssvar	Miljøstyrelsens behandling
Klimaforandringer	<p>Indikator: Udledning af drivhusgasser I Hvad er målet? Henvises til seneste drivhusgasfremskrivning (BF2018)</p>	<p>Energistyrelsen: Basisfremskrivning 2019 er nu udgivet og opfordrer til nyt link og mindre justering afsnittet.</p>	<p>Miljøstyrelsen indsætter den nyeste basisfremskrivning (BF2019): https://ens.dk/sites/ens.dk/files/Analyser/bf19.pdf og konsekvensretter afsnittet.:</p> <p><i>” Det er målet for EU’s samlede drivhusgasudledning, at der skal ske en reduktion på:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Mindst 20 % i 2020 sammenlignet med udledningen i 1990 (EU’s reduktionsmål under Klimakonventionen og Kyoto-protokollens 2. forpligtelsesperiode 2013-2020)

			<ul style="list-style-type: none"> Mindst 40 % i 2030 sammenlignet med udledningen i 1990 (EU's reduktionsmål under Parisaftalen 2021-2030). <p><i>I den forbindelse har Danmark forpligtet sig til at reducere udledningen af drivhusgasser i de ikke-kvotekomfattede sektorer:</i></p> <p><i>% fra 2005 til 2020</i></p> <p><i>% fra 2005 til 2030</i></p> <p><i>I den seneste drivhusgasfremskrivning (BF20182019) ventes der at ske yderligere reduktion frem mod 2020, og forventningen er, at 2020-målet kan nås med de nuværende reduktionstiltag.</i></p> <p><i>BF20189 viste et behov for yderligere reduktionstiltag, hvis også ovennævnte 2030-målet i EU skal nås. Det gælder også, hvis regeringens mål om 70 % reduktion fra 1990 til 2030 i den samlede drivhusgasudledning skal nås. Med energiaftalen fra juni 2018 og en kommende ny klimahandlingsplan ventes yderligere tiltag med henblik på at nå 2030-målet. Målet på længere sigt er at opnå et klimaneutralt samfund i 2050, hvor der ikke udledes flere drivhusgasser end der optages. ”</i></p>
--	--	--	---

Tema	Tekst	Høringsvar	Miljøstyrelsens behandling
Natur og biodiversitet		<p>Friluftsrådet:</p> <p>Efterlyser sammenhæng mellem definitionen på biodiversitet og definitionen ophæng i de enkelte indikatorer, herunder afspejling i indikatorernes benævnelse f.eks. ”Gamle træer og dødt ved” kunne ændres til ”skov”.</p>	<p>Miljøstyrelsen finder, at definitionen på biodiversitet har til formål at forklare begrebet og mener ikke det tjener et større forståelsesformål, at de enkelte indikatorer sammenkobles med de enkelte dele af definitionen.</p> <p>Miljøstyrelsen vil arbejde på at få information om temaernes indikatorer ind på forsiden, så det kan tjene til lettere navigation på hjemmesiden.</p>

		<p>Hvert tema kan med fordel suppleres med en kort beskrivelse af, hvor stort et areal temaet dækker af dansk natur.</p> <p>Ønske om udbygning af teksten om den viste tilstand, herunder mere information om årsager.</p> <p>Landbrug & Fødevarer: Ønske om flere indikatorer der fortæller noget om den indsats, der gøres for at sikre bedre vilkår for natur- og biodiversitet f.eks. ”antal arealer, hvor der tilskud til naturpleje” eller noget om omfanget af naturgenopretningsprojekter eller tiltag i medfør af Natura2000.</p>	<p>Information om Danmarks arealfordeling findes i indikatoren: Udvikling i arealanvendelse. Miljøstyrelsen finder det af strukturelle og læsevenlige årsager hensigtsmæssigt ikke at tilføje al for meget ekstra information til hvert enkelt indikator.</p> <p>Formålet med miljøtilstandsrapportering er at oplyse om naturens- og miljøets tilstand. Det skal gøres faktisk korrekt og kortfattet. Dermed bliver forklaringer også holdt på et overordnet niveau. På miljøtilstand.nu henvises der til baggrunds-information f.eks. NOVANA rapporter som i dybden forklarer resultater og sætter dem i relation til mulige årsager. I den miljøpolitiske redegørelse som Miljø- og Fødevarerministeriet udgiver senere på året fremgår de indsatser/initiativer der er iværksat for at forbedre natur- og miljøtilstanden.</p> <p>Miljøstyrelsen vil overveje Landbrug & Fødevarers ønsker om flere indikator for Natur og Biodiversitet i styrelsens fremtidige udbygning af Miljøtilstand.nu.</p>
	<p>Indikator: Beskyttelse af naturtyper som heder, moser, overdrev, søer og vandløb</p>	<p>Danmarks Jægerforbund: Oversigten siger meget lidt om naturens tilstand. Ønsker et overblik over hvilke arealer der vokser ind og ud af beskyttelsen.</p> <p>Danmarks Naturfredningsforening:</p>	<p>Indikatoren beskriver, hvor meget areal der er beskyttet af Naturbeskyttelseslovens §3. De konkrete geografiske registreringer af §3- arealer kan findes på Miljøportalen, som der er henvist til i læs mere boksen. Herudover henvises også til Appen for beskyttet natur.</p> <p>Miljøstyrelsen mener ikke der skal stå de internationale mål for Natura 2000 i en indikator omhandlede §3 og henviser til, at de</p>

		<p>Ønsker information om de bindende mål for Natura 2000 på Miljøtilstand.nu.</p> <p>Ønsker det bemærkes, at en fremgang i registrering af §3-arealer ikke nødvendigvis dækker over en fremgang i naturarealet.</p> <p>Det fremgår under ”Hvad er målet?”, at mindst 17% af land- og ferskvandsområderne skal være beskyttede, men det fremgår ingen steder om dette mål er opnået.</p> <p>Det fremgår ikke, hvor stort et areal skal være, før det er §3,</p>	<p>efterspurgte informationer er angivet under indikatoren om Bevaringsstatus for heder, moser og andre lysåbne naturtyper.</p> <p>Miljøstyrelsen henviser til, at der i teksten under status er formuleret følgende: <i>”Fremgangen i arealet siger ikke noget om naturtilstanden og kvaliteten af områderne”</i>.</p> <p>Miljøstyrelsen har tidligere foretaget en opgørelse over beskyttet natur bestående af Natura 2000-områder, § 3-områder og udvalgte fredninger med stort naturindhold. Fratrullet overlap dækker disse områder ca. 15 % af de danske land- og ferskvandsområder. Miljøstyrelsen arbejder løbende på at kvalificere dette tal</p> <p>Miljøstyrelsen vil tilføje information om minimumskrav til arealstørrelse i ”Hvad handler det om?”: <i>”Heder, moser, strandenge, ferske enge og overdrev over 2500 m² i sammenhængende areal, søer over 100 m² samt udvalgte vandløb er beskyttede i Danmark efter naturbeskyttelseslovens § 3. Disse naturtyper er vigtige levesteder for en række vilde dyr og planter”</i>.</p>
	<p>Indikator: Bevaringsstatus for heder, moser og andre lysåbne naturtyper</p>	<p>Danmarks Naturfredningsforening: Mener man med fordel kan beskrive, hvad man mener med at sikre gunstig bevaringsstatus samt en status i forhold til de internationale forpligtelser.</p>	<p>Miljøstyrelsen vil i en faktaboks uddybe, hvad der menes med at sikre gunstig bevaringsstatus. <i>”Den overordnede målsætning i Natura 2000-områderne er at sikre gunstig tilstand for de arter og naturtyper, som områderne er udpeget for at beskytte.</i> <i>Det betyder for arter, at</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Det naturlige udbredelsesområde er stabilt eller i fremgang og tilstrækkeligt stort til at sikre artens langsigtede overlevelse.</i> • <i>Bestandens størrelse skal være stabil eller i fremgang og desuden stor nok til at sikre at arten på lang sigt vil overleve.</i>

		<p>Anbefaler, at data opdateres på baggrund af Danmarks seneste artikel 17 rapportering.</p> <p>Ønsker status på samtlige naturtyper.</p> <p>Danmarks Jægerforbund: Ønsker overblik over alle naturtyper, og mulighed for at få en oversigt på kommuneniveau.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Levestederne for arten er tilstrækkelig store og i tilstrækkelig god tilstand til at bevare arten på lang sigt.</i> <p><i>Og for naturtyper at:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Det naturlige udbredelsesområde er stabilt eller i fremgang og desuden tilstrækkeligt stort til at sikre naturtypens bevarelse i hele variationsbredden.</i> • <i>De arealer naturtypen dækker er stabile eller i fremgang og desuden tilstrækkelig store til at sikre en langsigtet bevarelse.</i> • <i>De særlige strukturer og funktioner der er nødvendige for naturtypens opretholdelse på lang sigt er til stede.</i> • <i>Bevaringsstatus for de arter der er typiske for den pågældende naturtype er gunstig. Ved typiske arter forstår EU arter som er gode indikatorer for levestedets kvalitet for biodiversiteten generelt, og som er følsomme over for forringelser af habitatkvaliteten.</i> <p>Miljøstyrelsen opdaterer med de nyeste data. Disse var imidlertid ikke klar til opdatering, da høringen af Miljøtilstand.nu gik ud.</p> <p>Miljøstyrelsen vil indsætte link til baggrundsrapporten, hvor status på alle naturtyper kan ses i "læs mere" boks.</p> <p>Miljøstyrelsen vil indsætte link til baggrundsrapporten, hvor status på alle naturtyper kan ses i læs mere boks. Her vil der også indsættes link til Miljøportalen, hvor Natura 2000-naturtyperne er geografisk registreret.</p>
	<p>Indikator: Gamle træer og dødt ved i skovene</p>	<p>Danmarks Naturfredningsforening: Henviser til Naturstyrelsens livstræer og krav i certificeringsordningerne.</p>	<p>Miljøstyrelsen vil tilføje information om livstræer og krav i certificeringsordningerne i Hvad er målet?: <i>"I alle statens produktionsskov og i privatejet produktionsskov med enten FSC- eller PEFC-certificeret drift skal der efterlades</i></p>

		<p>Fremhæver at store træer ikke er lig gamle træer.</p> <p>Mangler status på målet om 10% biodiversitetsskov.</p>	<p><i>mindst 5 levende træer pr. hektar til naturlig død og henfald. I statens skove kaldes disse træer for "livstræer".</i></p> <p>Miljøstyrelsen justerer følgende udsagn i Hvad er målet? <i>"På baggrund af disse tiltag forventes antallet af store gamle træer og mængden af dødt ved langsomt at stige i de danske skove".</i></p> <p>Miljøstyrelsens vurderer, at status for 10% biodiversitetsskov hører til indikatoren i udvikling i arealanvendelse, hvor der kan indsættes link. Det varer forventeligt mange år før ny-udpegede urørte skovarealer og biodiversitetsskov giver udslag for gamle træer og dødt ved.</p>
	<p>Indikator: Antallet af plantearter i forskellige naturtyper</p>	<p>Danmarks Naturfredningsforening og Danmarks Jægerforbund: Ønsker udviklingen vises for alle naturtyper under Natura 2000, hvor meget/procentmæssigt en udvikling f.eks. er gået tilbage og hvilke arter der er gået tilbage.</p>	<p>Miljøstyrelsen henviser til de indsatte links til baggrundinformation. Informationerne i form af tabeller er utroligt omfangsrige og passer derfor dårligt til formatet til Miljøtilstand.nu (som også kan tilgås via mobiltelefoner).</p>
	<p>Indikator: Udvikling i bestanden af danske ynglefugle</p>	<p>Bæredygtigt Landbrug: Det bør fremgå, at fugletællingsprogrammet ifølge DOF selv har et problem med aldersbetinget høretab.</p> <p>Danmarks Jægerforbund: Ønsker alle fuglearter fremgår af indikatoren, herunder vandfugle.</p> <p>Friluftsrådet: Ønsker at man kan trykke videre og se, hvilke 22 arter grafen</p>	<p>Miljøstyrelsen har kildehenvist til DOF.</p> <p>Miljøstyrelsen har henvist til yderligere information om de almindelige danske ynglefugle og udviklingen i deres bestand, så oplysninger kan findes via baggrundsrapporter. Miljøstyrelsen noterer sig ønsket om udviklingsgrafer for flere fuglearter og afsøger muligheden for tydeligere markering af tendens-grafer.</p>

		dækker og en tydeligere markering af den vigtigste tendens.	
	Indikator: Havpattedyr: Sæler og marsvin	Danmarks Naturfredningsforening: Undrer sig over der kun vises data for hhv. grå og spættet sæl. Anbefaler data for marsvin også medtages.	Miljøstyrelsen har henvist til rapport om marsvin-bestand i "læs mere" boks, og noterer sig Naturfredningsforeningens ønske om også at få graf for udvikling af marsvin-bestand inkluderet i indikatoren.
	Indikator: Truede arter - rødlisten	Danmarks Naturfredningsforening: I figuren overstiger flere artsgrupper den samlede vurdering 100%.	Miljøstyrelsen får rettet fejlen på figuren (afrundingsfejl).
	Indikator: Invasive arter	Naturstyrelsen: Foreslår følgende ændring i Hvad er status? <i>De invasive pattedyr forekommer primært i Jylland, hvor bestanden af mårhund, på trods af en bekæmpelsesindsats, har været stigende siden de første registreringer på trods af en bekæmpelsesindsats. I de øvrige landsdele er mårhund endnu ikke et problem. Mink er med undtagelse af enkelte øer forekommende i hele landet. Bestanden af mink vurderes på baggrund af vildtudbyttestatistikken til at være faldet, hvilket kan tilskrives en målrettet bekæmpelsesindsats og bedrende hegningsforhold på</i>	Miljøstyrelsen justerer teksten til: <i>"De invasive pattedyr forekommer primært i Jylland, hvor bestanden af mårhund har været stigende siden de første registreringer, på trods af en bekæmpelsesindsats. I de øvrige landsdele er mårhund endnu ikke et problem, men her findes mange steder en bestand af mink. Bestanden af mink, som dog er dog faldende på baggrund af en målrettet bekæmpelsesindsats og bedre hegningsforhold på farmene.</i>

		<p><i>farmene., men her findes mange steder en bestand af mink, som dog er faldende på baggrund af en målrettet bekæmpelsesindsats.</i></p> <p><i>” Vaskebjørnen er endnu ikke etableret i Danmark, men bestanden er stigende i Tyskland. Derfor forventes det, at vaskebjørnen i de kommende år kan blive et stigende problem i Danmark, hvis ikke der iværksættes en hurtig bekæmpelse. De tre invasive rovdyr (mink, mårhund og vaskebjørn) kan jage i våde områder, hvor vores hjemmehørende rovdyr ikke kommer er så dominerende og kan derfor være en trussel mod jordrugende fugle og padder.</i></p>	<p>Miljøstyrelsen vil imødekomme Naturstyrelsens forslag til justering.</p>
--	--	--	---

Tema	Tekst	Høringssvar	Miljøstyrelsens behandling
Naturressourcer	<p>Indikator: Danmarks energiressourcer og energiforbrug</p> <p><i>Danmark har ikke et konkret mål for produktionen af energiressourcer, men i juni 2018 blev alle</i></p>	<p>Energistyrelsen: bemærker, at Danmark faktisk har en målsætning ift. Energiproduktion- og forbrug i regi af EU’s klima- og energipakke fra 2009, hvor Danmark er forpligtet til som minimum at opnå en samlet vedvarende energiandel (samlet VE-andel = RES) på 30 pct. i 2020. ’RES’ beregnes som faktisk endeligt indenlandsk VE-forbrug divideret med det udvidede endelige energiforbrug.</p>	<p>Miljøstyrelsen vil konsekvensrette teksten i overensstemmelse med den nye regerings mål, hvorfor sætningen: <i>”Det er desuden regeringens langsigtede mål, at Danmark i år 2050 er uafhængig af fossile brændsler”</i> slettes.</p>

	<p><i>Folketingets partier enige om en energiaftale.</i></p>	<p>Danmarks forpligtelse på 30 pct. i 2020 nås til overmål og forventes at ende på 41 pct. Den samlede VE-andel forventes at være 54 pct. i 2030.</p> <p>VE-andelen af elforbruget (RES-E) stiger ifølge fremskrivningen jævnt fra 64 pct. i 2017 til over 100 pct. i 2028 og når 109 pct. i 2030. En VE-andel over 100 pct. af elforbruget er ensbetydende med, at den indenlandske produktion af VE overstiger den indenlandske forbrug.</p> <p>Kilden: Basisfremskrivning 2019: https://ens.dk/sites/ens.dk/files/Analyser/bf19.pdf</p> <p>Danmarks Naturfredningsforening: Anbefaler graf, som viser energiforbrug.</p>	<p>Miljøstyrelsen vil overveje Danmarks Naturfredningsforenings ønske om en indikator for elforbrug i styrelsens fremtidige udbygning af Miljøtilstand.nu.</p>
	<p>Indikator: Træernes vækst i danske skove</p>	<p>Danmarks Naturfredningsforening: mener at diagrammet kan misforstås. Tilvækst bør vist hedde nettotilvækst og så bør bruttotilvæksten vises tydeligere. Mangler sammenhæng mellem mål og status.</p>	<p>Miljøstyrelsen tydeliggør diagrammet ved at ændre tilvækst til nettotilvækst i diagrammet. Data fremstilles i øvrigt på samme måde som Københavns Universitet selv fremstiller data. Københavns Universitet er kilden til data</p> <p>Der findes ikke konkrete målsætningen for tilvæksten målt i m³ i Danmarks nationale skovprogram.</p>
	<p>Indikator: Indvinding af sand, grus og sten</p>	<p>Danske Regioner: Anbefaler, at der henvises til hjemmesiden: https://www.miljoeogressourcer.dk/, hvor aktuelle rapporter og tal om jordforurening og råstoffer</p>	<p>Miljøstyrelsen udskifter link i "læs mere" boks.</p>

		placeres, i stedet for Danske Regioners hjemmeside.	
	Indikator: Erhvervsmæssige udnyttede fiskebestande i Danmark	Danmarks Naturfredningsforening: anbefaler, at gydebio masse og bestande for østlige Østersø torsk og sild medtages i graferne, samt at tobis og andre fladfisk inkluderes.	Miljøstyrelsen vil overveje Danmarks Naturfredningsforenings ønske om flere informationer i indikator for erhvervsmæssige udnyttede fiskebestande i styrelsens fremtidige udbygning af Miljøtilstand.nu.
	Indikator: Danmarks samlede ressourceforbrug	Danmarks Naturfredningsforening: Anbefaler en anden opdeling, idet fossil energi er med som ressource, men ikke træ til energi. Det bliver forkert, når der står at den indenlandske materialeanvendelse af biomasse stort set har været konstant igennem perioden. Det gælder ikke for træ til energi.	Miljøstyrelsen har søgt at udforme indikatoren så den er i overensstemmelse med den måde, hvorpå DMC opgøres internationalt og i regi af Danmarks Grønne Nationalregnskab. Af hensyn til sammenlignelighed med anden statistik, vil Miljøstyrelsen i videst mulig omfang fastholde denne tilgang til indikatoren. Med dette udgangspunkt vil Miljøstyrelsen afklare den foreslåede anbefaling i dialog med Danmarks Statistik, der er ansvarlig for de data der ligger til grund for indikatoren.

Tema	Tekst	Høringssvar	Miljøstyrelsens behandling
Produktion, forbrug og affald		Danmarks Naturfredningsforening: Fin indledende tekst og ser gerne temaet udbygget med følgende indikatorer: <ul style="list-style-type: none"> • Farligt affald, herunder elektronik • Affaldsreduktion, herunder nye forretningsmodeller 	Miljøstyrelsen vil overveje Danmarks Naturfredningsforenings ønske om flere indikatorer i temaet Produktion, forbrug og i styrelsens fremtidige udbygning af Miljøtilstand.nu.

		<ul style="list-style-type: none"> • Grønne indkøb <p>Spørger til om der ikke er nyere tal end rapporten: Grønne varer og tjenester fra 2014?</p>	<p>Rapporten er den seneste samlede rapport udgivet af Danmark Statistik. Miljøstyrelsen fjerner 2014 fra linkets titel. Danmark Statistik udgiver løbende "Nyt fra Danmarks Statistik", hvor Miljøstyrelsen vil henvise til den seneste på området for grønne varer og tjenester fra november 2018: https://www.dst.dk/Site/Dst/Udgivelser/nyt/GetPdf.aspx?cid=28238</p>
	<p>Indikator: Ressourceproduktivitet - værdien af vores ressourceforbrug</p>	<p>Danmarks Naturfredningsforening: Glæder sig over, at indikatoren ændres fra 2020, så Danmarks ressourceproduktivitet opgøres ud fra RMC i stedet for DMC. RMC medregner materialeforbruget i udlandet samt importerede produkter i modsætning til DMC.</p>	
	<p>Indikator: Behandling af affald produceret i Danmark</p>	<p>Danmarks Naturfredningsforening: Ønsker det tydeliggøres, om der menes indsamlet til genanvendelse eller real genanvendelse. Da der er stor forskel på disse tal. Det bør fremgå at den største andel udgøres af byggeaffald. Ønsker information om genanvendelse på fraktioner f.eks. madaffald, plast, metal, glas mm.</p> <p>Ønsker uddybning af, at affaldsforbrænding bidrager til el- og varmeproduktion, slagter til vejunderlag mv.</p>	<p>Miljøstyrelsens vil i figurteksten til figur 1 tydeliggøre, at data referer til indsamlede mængder.</p> <p>Indikatoren viser den totale affaldsmængde ekskl. mineralsk affald. Mineralsk affald er blandt byggeaffald og dette indgår derfor kun i mindre grad i affaldsmængderne. Dette er beskrevet nærmere i faktaboksen.</p> <p>Miljøstyrelsen vurderer, at det ikke giver mening at uddybe genanvendelsesfraktionerne yderligere. De tre behandlingsformer er beskrevet i starten af indikator teksten.</p> <p>Miljøstyrelsen vil overveje Danmarks Naturfredningsforenings ønske om flere informationer i indikator om behandling af affald produceret i Danmark i styrelsens fremtidige udbygning af Miljøtilstand.nu.</p>

	<p>Indikator: Produktion af husholdningslignende affald pr. borger</p>	<p>Danmarks Naturfredningsforening: Ønsker en ekstra deltaljeringsniveau, så det fremgår hvilke fraktioner husholdningsaffaldet består af, og ekstra information om affaldssortering.</p>	<p>Miljøstyrelsen vil overveje Danmarks Naturfredningsforenings ønske om flere informationer i indikator om produktion af husholdningslignende affald pr. borger i styrelsens fremtidige udbygning af Miljøtilstand.nu</p> <p>Miljøstyrelsen søger med Miljøtilstand.nu at give et overskuelig overblik der er let tilgængeligt for den almindelige interesserede borger. Derfor holdes teksten kort på de enkelte sider. Der er dog indsat links til uddybning af emnerne under ”læs mere” rubrikker. F.eks. kan man læse mere om husholdningsaffaldets fraktioner i kapitlet om husholdningsaffald ved at følge linket for ”Affaldsstatistikker for Danmark”.</p>
	<p>Indikator: Forbrug af miljømærkede produkter og services</p>	<p>Danmarks Naturfredningsforening: Fin tekst, men ønsker at det tydeliggøres, at der er tale om officielle miljømærker, da der findes andre mærker (f.eks. FSC), som med fordel også kort kunne omtales.</p>	<p>Miljøstyrelsen justerer teksten til: <i>De officielle miljømærkerne Svanemærket og EU-Blomsten hjælper virksomheder med omstillingen til cirkulær produktion og gør det nemmere for forbrugere, virksomheder og det offentlige at købe cirkulært ind.</i></p>
	<p>Indikator: Genanvendelse af emballageaffald</p>	<p>Danmarks Naturfredningsforening: Ønsker at tallet for genanvendelse for plastemballage på 36% korrigeres til reel genanvendelse, som snarere ligger på 15%</p>	<p>Miljøstyrelsen vil opdatere miljøtilstand.nu med tal på endelig genanvendelse for forskellige affaldstyper, når den officielle opgørelsesmetode skifter. Dette er også nævnt i tekstboksen med overskriften ”Ny ambitiøs opgørelsesmetode for genanvendelse”.</p>